

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium

Teie: 12.09.2025 nr MKM/25-1004/-1K

Meie: 03.10.2025 nr 1-7/263-3

Vastuskiri kooskõlastamiseks esitatud eelnõule

Oleme tutvunud kooskõlastamiseks esitatud „Alkoholiseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse (bürokratia vähendamine)“ eelnõuga. Siseministeerium saab eelnõu kooskõlastada juhul, kui arvesse võetakse alljärgnevaid märkusi ja ettepanekuid.

Alkoholiseaduse muudatused.

Siseministeerium toetab eesmärki vähendada ettevõtjate liigset halduskoormust, kuid eelnõuga kavandatud lahendused praegusel kujul võivad muuta alkoholi kättesaadavamaks, sealhulgas alaealistele, ning raskendavad järelevalvet.

Alkoholitarvitamise kahjud on oluliselt laiemad kui vaid tarbija poolt endale tekitatud tervisekahju. Alkoholitarvitamine on otseselt seotud õigusrikkumisega. Pea kõik tapmised ja valdav osa vägivallakuritegudest (sh lähisuhtevägivald) pannakse toime joobetunnustega inimeste poolt. Alkoholi tarvitamisest tingitud juhtumid moodustavad arvestatava osa siseturvalisuse sektori töökoormusest: Häirekeskusele tehakse aastas üle 116 000 alkoholiga seotud hädaabikõne ning ainuüksi joobes sarihelistajate menetlemiseks kulub riigil ligi 30 000 eurot. Politsei pidi 2023. aastal sekkuma 35 737 korral joobes isikutega seotud juhtumitesse – see on ligi neljandik kõigist väljakutsetest. Lisaks toimetati kainenema 13 000 inimest. Avaliku korra rikkumised, liiklusõnnetused, tulekahjud ja kodused vigastused alkoholi tarvitamise tagajärjel nõuavad olulisi ressursse politseilt, kiirabilt ja päästeametilt ning mõjutavad seeläbi võimekust reageerida teistele kiireloomulistele sündmustele. Ka liikluses tekitatav kahju mõjutab otseselt teiste inimeste elu, tervist ja turvalisust. 2023. aastal registreeriti peaaegu 6300 autoroolis alkoholi piirmäära ületamist ja kriminaalses joobes juhtimist ning 134 inimkannatanuga liiklusõnnetust, kus osales joobes juht.

Alkoholi füüsiline kättesaadavus on Eestis iga aastaga kasvanud. 2024. aasta mai seisuga on Eestis 9614 alkoholimüügikohta, mis tähendab, et Eestis on alkoholi müügikohti 13 korda rohkem kui patrullpolitseinikke (2025. a seisuga ca 700 patrullpolitseinikku). Samal ajal kui alkoholimüügikohtade arv kasvab igal aastal umbes 400 võrra (2023. aastal 9374), väheneb politseinike arv aastas keskmiselt 150 võrra. Pea 90% inimestest jõuab kodust lähimasse müügikohta kuni kümne minutiga, samas kui politseipatrull on sama ajaga kättesaadav kõigest 45-le protsendile Eesti inimestest. Praktikas tähendab see, et alkoholipood on täna Eesti inimesele lähemal kui perearst, apteek, koolimaja, politsei või päästeüksus.

Leiame, et alkoholi e-kaubanduse mõistliku paindlikkuse ning alkoholiseaduse (AS) laiemaid eesmärke täitvate nõuete ja piirangute hea tasakaalu (sh kohased tõhusad ja samas mõistliku

halduskoormusega järelevalve võimalused) leidmiseks on vaja süvenenumat regulatsiooni revisjoni.

Eelnõuga kavandatud muudatustega luuakse veebipoena tegutsevale müüjale otsene võimalus vabaneda vastutusest alkoholi alaealistele kättesaadavaks tegemisel, kuivõrd puudub nõue tehingu fikseerimisel vanust kontrollida. Täiendatakse küll AS § 47 lõiget 3 ning lisatakse dokumendikontrolli kõrval e-identimise tehnoloogiliste lahenduste kasutamise õigus, kuid see kehtib alkoholse joogi valduse üleandmisel. Sätte sisu lähtub jätkuvalt klassikalise müügisaalis kauplemise loogikast, kus üleandjaks on müüja. E-kaubanduse eripärast tulenevalt langeb vastav kohustus seega paljudel juhtudel pakiautomaadi teenusepakkujale või kullerile, kellel enamasti puudub teave saadetise sisu kohta, mistap on alaealisele üleandmise etteheite tegemine talle küsitav või võimatu. Puudub ka nõue vastava teenuse osutajat teavitada, et saadeti sisaldab alkoholi ning rakendub vanuse kontrollimise nõue. Seega lahustub vastutus nii, et juba praegu mittetoimuv piirangu täitmine kahaneb veelgi, nagu ka võimalus seda järelevalve abil mõjutada. Ühtlasi viiakse eelnõus pakutud lahendusega vanuse kontrollimiseks kogu e-identimise tehnoloogia kasutusele võtmise halduskoormus ning kulud alkoholimüügiga tegelevalt ärisektorilt üle pakiautomaadi- või kullerteenust pakkuvale sektorile.

Seega ei vasta praeguses sõnastuses tõele eelnõu seletuskirjas toodud väide justkui tagatakse muudatustega, et alkohol ei oleks alaealistele kättesaadav. Kavandatud kujul muudatused hõlbustavad alkoholi müüki ja teevad alaealistele praktilises elus kättesaadavamaks.

Sellega seoses teeme ettepaneku eelnõud täiendada järgmiseid põhimõtteid arvesse võttes.

- Lisada eelnõusse nõue, et alkoholi e-kaubanduses tuleb ostja vanus tuvastada juba tehingu tegemise hetkel, kasutades kõrge usaldusväärsusega e-identimise lahendust.
- Sätestada kohustus fikseerida kõik e-kaubanduse tehingud kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis, et tagada järelevalvevõimekus.
- Jätta välja või piirata oluliselt müügisaali nõude kaotamine toitlustusasutustes, et vältida alkoholi müügi suurendamist, alkoholi kohapeal tarbimist ja avaliku korra rikkumisi.
- Müügisaali nõude kaotamine e-kaubanduses eeldab täiendavate lisameetmete rakendamist.
- Töötada välja täiendavaid meetmeid alkoholi kaugmüügi piiramiseks, arvestades, et just kõrge riskiga tarbijad kasutavad enim e-kaubanduse võimalusi.
- Kehtestada üheselt mõistetavad kohustused alkoholi kohaletoometajatele vanuse kontrollimiseks, et vältida alkoholi jõudmist alaealisteni.
- Täiendada seletuskirja, tuues välja kavandatud muudatuste mõju siseturvalisusele, müügikohtade arvule ning järelevalve koormusele kohalikele omavalitsustele ja riigiasutustele.

Lõhkematerjaliseaduse muudatused.

Eelnõu § 3 punktidega 1 ja 2 muudetakse lõhkematerjaliseadust, asendades Eesti territooriumi piires lõhkematerjali loakohustuse teatamiskohustusega. Kavandatud LMS § 37¹ kohaselt tuleb edaspidi lõhkematerjali vedamiseks Eestis esitada Politsei - ja Piirivalveametile hiljemalt kolm tööpäeva enne vedu elektrooniline veoteatis. Seaduses sätestatud ülesannete täitmiseks on oluline, et ka Kaitsepolitseiametile jõuaks teave lõhkematerjali veost ning amet saaks julgeoleku kaalutlustel nõuda marsruudi muutmist või täiendavate turvanõuete järgimist.

Seetõttu teeme ettepaneku muuta ja täiendada LMS §-i 37¹ lõigetega 2 ja 3 järgmises sõnastuses:

„(2) Politsei- ja Piirivalveamet edastab veoteatise Kaitsepolitseiametile.

(3) Olulise või kõrgendatud ohu korral julgeolekule võib Politsei- ja Piirivalveamet või Kaitsepolitseiamet nõuda marsruudi muutmist või täiendavate turvanõuete järgimist lõhkematerjali ebaseadusliku kasutamise ja omamise vältimiseks.“.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Igor Taro
siseminister

Ain Peil 6125262
ain.peil@siseministeerium.ee